

ДЕПОЗИТНИЙ РИНОК АР КРИМ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Воробйова О.І., к.е.н., доцент, НАПКБ

У статті визначено сучасні тенденції функціонування депозитного ринку АР Крим. Встановлено, що депозитний ринок регіону не має тенденції до значного зменшення його основних показників, незважаючи на фінансову кризу в країні. Визначено основні можливі варіанти та перспективи у зміні ситуації на депозитному ринку регіону

Ключові слова: депозити, депозитний ринок регіону, банківські мережі регіону.

ВСТУП

Здійснення кредитно-інвестиційної діяльності банківськими мережами на рівні АР Крим забезпечується при достатній сумі банківських ресурсів, які формуються перш за все за рахунок депозитного ринку. Отже стан депозитного ринку суттєво впливає на тенденції щодо розвитку кредитно-інвестиційної діяльності, забезпечує підвищення рівня економічного потенціалу банків на рівні окремого регіону України.

Ефективне функціонування депозитного ринку є одним із головних умов стабільного розвитку будь-якого банку та його регіональних мереж. Таку функціональну залежність між депозитним ринком і діяльністю банків відчула вся українська банківська система починаючи з вересня 2008 року. Початок фінансово-економічної кризи негативно вплинуло як на фінансові можливості самих банків, так і на їх кредиторів і позичальників. З одного боку, практично всі українські банки підійшли до фінансово-економічної кризи з великими внутрішніми та зовнішніми боргами, а з другого боку — банки фактично не забезпечили для себе хоч будь-яких фінансових резервів, щоб організувати маневрування ресурсами. Внаслідок такої ситуації банки були зацікавлені в збільшенні припливу фінансових коштів за рахунок розширення депозитних програм. Проте суттєве погіршення загально економічної ситуації в країні, паніка, що виникла на ринку банківських послуг спонукало населення та суб'єктів підприємництва виводити свої кошти з депозитних рахунків банків. В короткий час з банківських депозитних рахунків було виведено таку суму грошових коштів, що склалась реальна загроза існуванню банківської системи країни взагалі. Отже НБУ і комерційні банки фактично з жовтня 2009 року приймають рішення про припинення видачі достроково коштів з депозитних рахунків, а з листопада, коли ситуація стала ще більше погіршуватися, припиняється віддача будь-яких коштів із строкових депозитів. Ситуація на депозитному ринку стає все більш загрозливою, особливо через руйнування практично двох десятків банків країни, серед яких було крупніші, середні та малі банки.

Населення та суб'єкти господарювання активно вимагали повернення їм коштів, які банки фактично заморозили на депозитних рахунках. Загроза повного руйнування депозитного ринку вимусило НБУ і банки країни здійснити заходи з метою: а) частково задовольняти вимоги кредиторів (населення та юридичних осіб) щодо повернення їх коштів; б) активно проводити роботу з метою підвищити довіру до окремих банків, їх регіональних філій та відділень. В якійсь мірі це більшості банків вдалося зробити, внаслідок чого відтік депозитів із банківської системи країни суттєво скоротився і вже влітку 2009 року частина банків звітувала про деяке зростання обсягів надходження депозитних коштів. Однак з вересня ситуація знову погіршилася, що було обумовлено загальною нестабільністю ситуацією в країні, політичними протистояннями різних владних груп, коливаннями курсу іноземної валюти, зокрема долара США та євро.

Нестабільність депозитного ринку є однією з негативних складових сучасного стану банківської системи країни. Питаннями щодо функціонування депозитного ринку країни та формування на його основі ресурсної бази банків займалися багато українських учених, зокрема Васюренко О. [1], Вожжов А.П. [2], Дмитрієва О.А. [3], Довгань Ж.М. [4, 5], Землячов С.В. [6], Лобанова А. [7], Мещерякова А.А. [8], Примостка Л. [9] та ін. В їх дослідження було обґрунтовані теоретико-методичні та практичні положення щодо розвитку депозитного ринку країни на етапі зростання економіки країни, підвищення рівня діяльності банківської системи. Водночас із зміною ситуації на депозитному ринку не обхідні нові науково-методичні дослідження, виявлення нових тенденцій щодо стану депозитного ринку, зокрема в АР Крим.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Виходячи з вищевикладеного основною метою статті є визначення сучасних тенденцій щодо функціонування депозитного ринку АР Крим та перспектив його подальших змін. У процесі дослідження суттєве місце будуть займати питання про взаємозв'язок між депозитним ринком АР Крим та загальноукраїнським депозитним ринком.

РЕЗУЛЬТАТИ

Депозитний ринок є складовою фінансового ринку країни. В окремих регіонах формуються регіональні депозитні ринки, що впливають на загальний стан депозитного ринку України. В умовах загострення політико-економічної ситуації в країні та постійного зниження доходів населення значна частина коштів, що свого часу були розміщені в банках країни, їх філіях та відділеннях, виводиться із банківської системи після закінчення строку депозитного договору. Лише окремі банки відмічають довіру з боку населення та не зменшують обсяги залучення депозитів.

У вересні 2009 року відбулося помітне скорочення загального обсягу депозитів банківській системі країни. Скорочення депозитів відбулося на 0,4%, а з початку 2009 року на 11,1%. Таке зменшення у вересні особливо було помітно на фоні приросту депозитів, яке відбувалося у квітні-серпні 2009 року. На перше жовтня загальна сума депозитів у банківській системі країни становила 318,2 млрд. грн.

На відміну від тенденцій щодо депозитів фізичних осіб, депозити юридичних осіб мали дещо іншу тенденцію. З початку 2009 року до вересня депозити юридичних осіб постійно зменшувалися, що повністю співпадало з ситуацією в економіці країни. З вересня 2009 року депозити юридичних осіб почали зростати і збільшилися на 0,3% за вересень. Це є позитивним показником загальної ситуації в економіці країни, але не визначає, що країна повністю вийшла з фінансово-економічної кризи.

Основна частина банківських ресурсів формується за рахунок депозитів фізичних осіб. Питома вага депозитів населення в загальній сумі депозитів банків України складає 63,6% або 202,3 млрд. грн. Юридичні особи мають питому вагу депозитів в загальній їх сумі 36,4% або 115,9 млрд. грн. Значні суми депозитів населення суттєво впливають на ситуацію як на депозитному, так і кредитному ринку країни. Хоча населення у всіх країнах світу є основним інвестором, але для інвестування своїх коштів фізичні особи вимагають відповідного рівня доходу, стабільної ситуації на депозитному ринку, захисту своїх інвестицій від інфляції та інших ризиків, які впливають на грошові кошти, що інвестуються індивідуальними інвесторами до фінансових інститутів, зокрема банківських установ. Отже будь-яка невизначена ситуація з банківськими депозитами населення — це породжує паніку серед населення і впливає на поведінку індивідуальних інвесторів, які намагаються вивести свої кошти з системи, що не може забезпечити стабільність та відповідну прибутковість. Як кажуть західні фахівці з фінансів – гроші люблять тишу та спокій.

Тенденції, які були характерні для українського депозитного ринку, знайшли своє проявлення і в АР Крим. Так, депозитні зобов'язання банківської мережі автономії знизилися за вересень 2009 року на 1,9%. Як і в країні в цілому, в АР Крим, спостерігалось у травні-серпні 2009 року збільшення обсягів депозитних вкладань, що дало змогу підвищити обсяги депозитів до рівня початку 2009 року та дещо перевищити його на 1,6%.

На початок жовтня 2009 року депозитні зобов'язання банківської мережі АР Крим становили 7151,4 млн. грн., що менше ніж на початку року на 0,3%. Як і в країні в цілому, в АР Крим кошти населення складають основу депозитних зобов'язань банківської мережі регіону. З травня до жовтня 2009 року на депозитному ринку регіону спостерігалися наступні зміни (рис. 1).

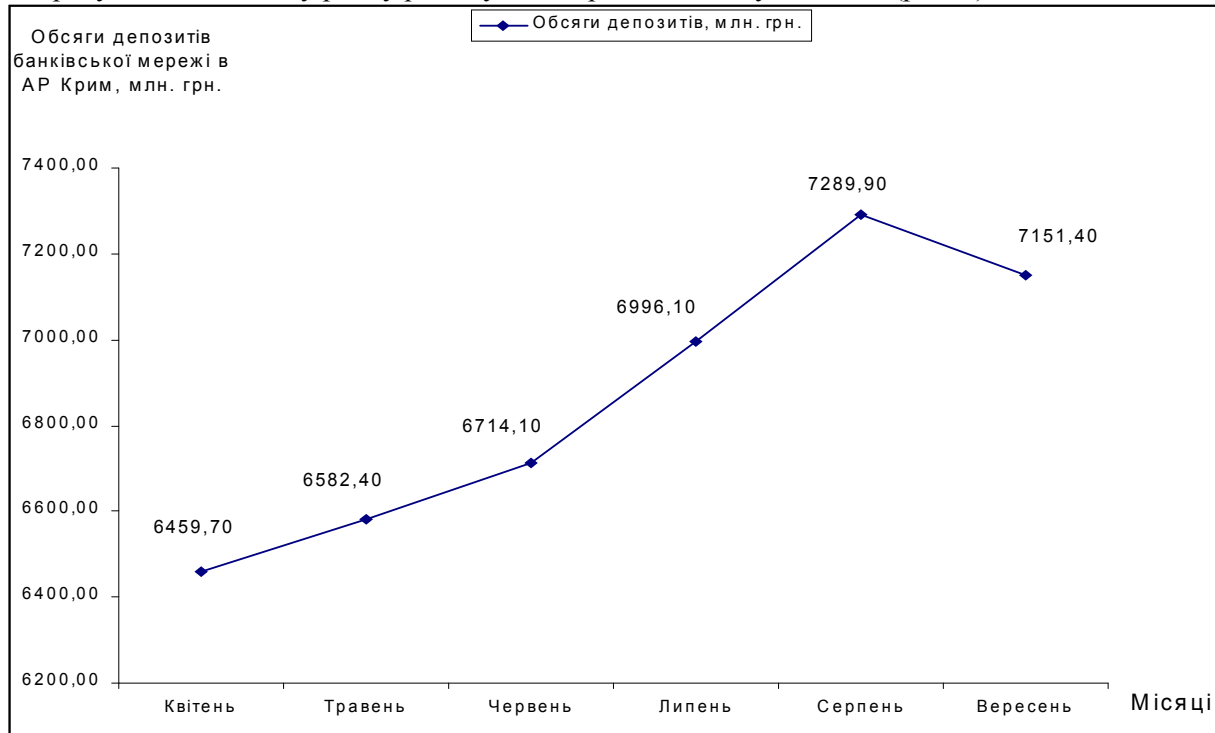

Рис. 1. Тенденція щодо обсягів депозитів за період з квітня по жовтень 2009 року (складено за даними КРУ НБУ)

Якщо в квітні 2009 року сума депозитів банківської мережі регіону складала 6459,7 млн. грн., то у травні відбулося збільшення на 1,9%, у червні на 2% до попереднього місяця, у липні на 4,2%, у серпні на 4,2%. Лише в вересні тенденція до зростання депозитів на депозитному ринку АР Крим була змінена на зменшення на 1,9%.

Зміна позитивної тенденції на депозитному ринку АР Крим на негативну була обумовлена такими чинниками:

- погіршенням економічної ситуації в економіці регіону;
- зменшення рівня доходів населення при умовах постійного зростання цін на різні товари, зокрема на товари для школярів;
- нестабільна ситуація на валютному ринку, прогнозування подальшого падіння національної валюти;
- нестабільна ситуація в банківському секторі регіону;
- відсутності можливостей для зростання доходності банківських депозитів через неможливість реального розміщення залучених фінансових ресурсів у зв'язку із практичним припиненням кредитування фізичних і в значній мірі юридичних осіб.

В обсягу депозитних зобов'язань регіональній банківській мережі станом на 01.10.2009 року депозити в національній валюті склали лише 53,3%, що менше аніж на початку року на 2,7%. У поточному році обсяги коштів у національній валюті мають загальну тенденцію до зниження — з початку року на 5%. У співставленні з показниками попереднього року фактично депозитні зобов'язання банків в регіоні зменшились на 21,7%. Основні причини такого зменшення наступні:

- девальвація гривні до корзини іноземних валют в першу чергу до американського долару;
- скорочення доходів населення в національній валюті;
- орієнтація населення на валютну позицію, що збільшує вклади у іноземній валюті;
- підвищення рівня доходів в іноземній валюті у порівнянні з національною валютою.

Виходячи з цих положень питома вага коштів в іноземній валюті постійно зростає. Їх сума за період з вересня 2008 по вересень 2009 року зросла на 36,5%.

У депозитних зобов'язаннях банківської мережі регіону більша частина припадає на строкові кошти — 68,1%. З жовтня 2008 року цей показник має тенденцію до зниження (рис. 2).

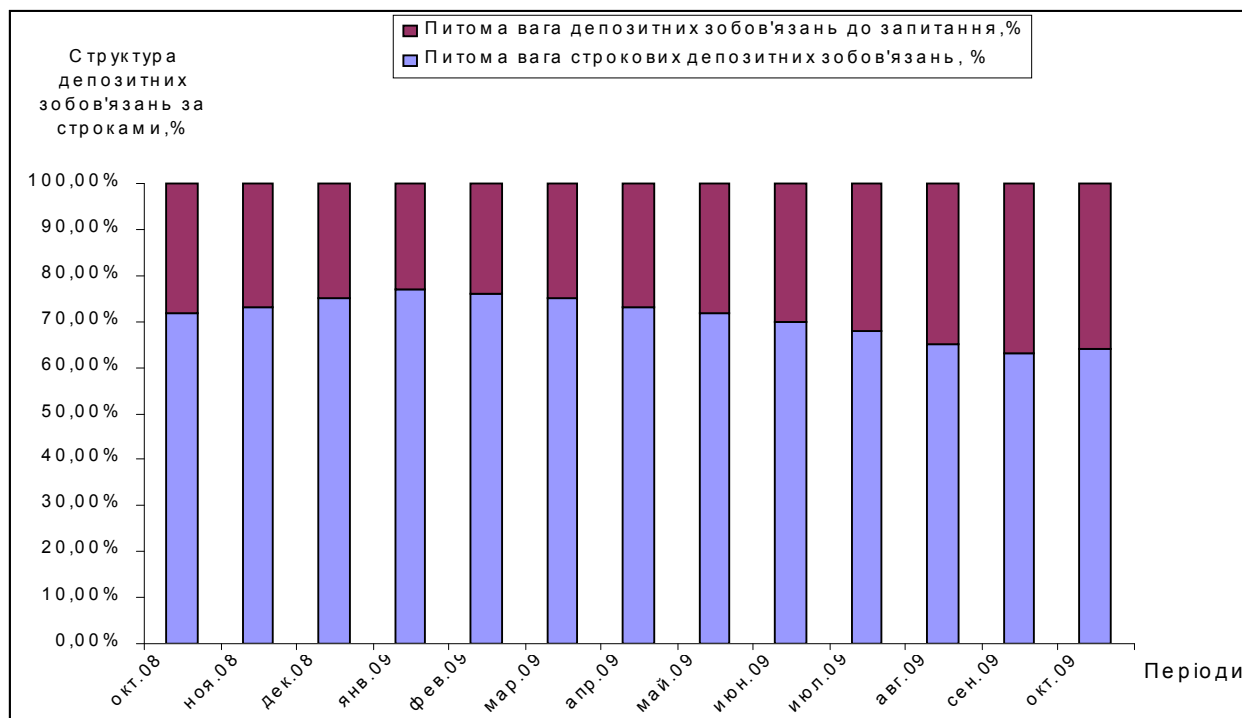

Рис. 2. Структура депозитних зобов'язань за строками депозитів (складено за даними КРУ НБУ)

За 9 місяців 2009 року сума строкових зобов'язань банків зменшилась на 10,6%, при одночасному зростанні суми коштів до запитання на 32%.

Таким чином, для поточного року характерним є зростання питомої ваги коштів до запитання та відтік коштів із строкових депозитів. Такі тенденції депозитного ринку АР Крим негативно впливають на можливість банківської мережі регіону формувати довгострокову ресурсну базу для здійснення кредитно-інвестиційної діяльності. Без довгострокових фінансових ресурсів банківській мережі регіону не в змозі забезпечити іпотечне кредитування, особливо при необхідності формувати резерви під кредитні та депозитні операції.

НБУ вимагає щоб банки, їх філії та відділення, здійснюючи залучення депозитів, частину коштів використовували для формування резервів з метою забезпечення покриття можливого відтоку гро-

шей за рахунок: по-перше, відтоку депозитів населення у зв'язку з об'єктивними чи суб'єктивними причинами; по-друге, направленням коштів на формування фонду гарантування вкладів фізичних осіб; по-третє, внаслідок створення резервів для самострахування необхідного рівня ліквідності; по-четверте, направленням коштів на формування резервів для покриття можливих втрат від кредитно-інвестиційної діяльності; по-п'яте, створення резервів на випадок збитків від інших банківських операцій.

У зв'язку з необхідністю створення фінансових резервів банківським мережам регіону потрібно залучати значно більше коштів, особливо за рахунок відкриття строкових депозитних вкладів. Проте наявна ситуація складається для більшості банків, які мають свої підрозділи в АР Крим не на користь довгострокового залучення коштів. Населення та юридичні особи налякані значним руйнування банків країни дуже обережно вкладають свої гроші на довгий термін, а звідси у банків фактично немає необхідних фінансових ресурсів для довгострокового кредитування чи інвестування в економіку. Отже ситуація складається не дуже позитивна. Деякі банки з метою залучення депозитів розгортають системну рекламну компанію, за якою обіцяють великі відсотки за строкові депозити. Але така реклама тільки додатково лякає фізичних осіб, бо абсолютна більшість населення вже розуміє, що високі процентні ставки означають низьку ліквідність банку, що дає рекламу таких депозитів, а отже є усі підстави не довіряти такому банку.

Якщо розглядати структуру депозитних зобов'язань банківської мережі регіону в розрізі окремих суб'єктів, то можливо побачити, що основними кредиторами банків виступають фізичні особи. Їх питома вага в структурі депозитного портфеля банків в АР Крим на 01.10.2009 року перевищувала (рис. 3).

Рис. 3. Структура депозитних зобов'язань банківської мережі АР Крим на 01.10.2009 р. (складено за даними КРУ НБУ)

Як бачимо лева частина коштів банків залучена від населення. Це досить об'єктивна ситуація, яку можливо спостерігати у будь-якій країні світу. Населення завжди виступає в ролі основних індивідуальних інвесторів. А завдання банків своєчасно акумулювати ці кошти та перетворити їх в позичковий капітал, щоб забезпечити його ефективно вкладання. Однак, як і в більшості країн світу, банківські мережі регіону не в змозі залучати кошти населення на довгостроковій основі. Тому є об'єктивні та суб'єктивні обставини.

До об'єктивних обставин можливо віднести:

- нестабільність економіки та політичної ситуації в країні;
- висока інфляція та швидке знецінення грошей, у тому числі і на строкових депозитах;
- постійне зменшення рівня доходів абсолютної більшості населення;
- наявність фінансових інструментів з більшою привабливістю;
- високі ризики довгострокового вкладання коштів;
- постійні зміни щодо вітчизняного законодавства, у тому числі того, що регулює депозитний ринок країни.

До суб'єктивних обставин можливо віднести:

- недовіру населення до більшої частини банків країни та їх регіональних структур;
- не добросовісну рекламу банківських депозитів;
- неякісний банківський менеджмент;
- наявність шахрайства з боку банківського персоналу тощо.

Більш надійними для банківської мережі регіону є клієнти — суб'єкти господарювання, але їх частка в депозитних зобов'язаннях складає менше 25%.

На 01.10.2009 року суб'єкти господарювання мали депозитів на суму 1603 млн. грн. У поточному році депозитні зобов'язання цієї групи клієнтів мали позитивну тенденцію. Сума депозитних коштів у порівнянні з початком 2009 року зросла на 11,7%. Проте, якщо брати більш довгостроковий період, то можливо побачити, що фінансово-економічна криза негативно вплинула на суб'єкти господарювання регіону внаслідок чого загальна сума їх депозитних вкладень зменшилась на 1,2%.

Суб'єкти підприємництва АР Крим основну частину своїх депозитних вкладень мають у національній валюті (рис. 4). Проте у порівнянні з минулим роком частка депозитів у національній валюті зменшилась на 12,2 відсотка, що свідчить про значний вплив девальвації гривні на депозитні вклади юридичних осіб. За 9 місяців 2009 року кошти на валютних рахунках суб'єктів підприємництва збільшились на 25%, а на поточних рахунках — на 7%. Для минулого року тенденція до накопичення коштів на валютних рахунках була характерною — сума коштів зменшилась на 7%, а в іноземній валюті зросла на 10,2%.

Рис. 4. Валютна структура депозитних зобов'язань суб'єктів господарювання регіону станом на 01.10.2009 р. (складено за даними КРУ НБУ)

Обсяги депозитів фізичних осіб на 01.10.2009 року склали 5548,4 млн. грн. Однак у порівнянні з початком 2009 року обсяги депозитів зменшились на 3,2%. У порівнянні з аналогічним періодом минулого року сума зменшилась на 140 млн. грн. або на 2,5%.

Зменшення суми депозитів фізичних осіб було обумовлено наступними чинниками:

- недовірою з боку населення до регіональної мережі банків, зокрема тих, що порушили права власників депозитів. До цих банків перш за все відносяться «Укрпромбанк» та «Надра»;
- зменшенням обсягів доходів фізичних осіб, що вимушені використовувати кошти, що раніше були акумульовані для інших цілей;
- недовірою до національної валюти, яка за останній рік практично знецінилась в двічі;
- зростанням інфляційних процесів, що вимагають від населення адекватного реагування, зокрема вкладання коштів в матеріальні цінності, які за своїми властивостями менш зазнають втрати від інфляційних процесів;
- диверсифікацією вкладень коштів з метою страхування від втрати та одержання додаткового доходу чи прибутку;
- зменшенням ризиків у зв'язку з нестабільною ситуацією в банківському секторі;
- потребою в додаткових коштах з об'єктивних чи (та) суб'єктивних життєвих обставин частини населення.

У структурі депозитів населення не має значних переваг валютної позиції. У загальній сумі депозитів фізичних осіб валютні депозити перевищують депозити в національній валюті всього на 4 відсотки (рис. 5).

Проте, рік тому ситуація з валютною структурою депозитів населення суттєво відрізнялась від сучасної ситуації. Питома вага депозитів населення в національній валюті складала 61,1%.

Ще у літку 2008 року гривня мала інші співвідношення до долару США, що впливало на зацікавленість населення зберігати кошти в національній валюті. Практично двократна девальвація гривні без сумніву вплинула на вибір значної частини населення на користь іноземної валюти. Крім того, практично усі 9 місяців 2009 року національна валюта була нестабільною, що підтверджувало вибір

Рис. 5. Валютна структура депозитів населення на 01.10.2009 року (складено за даними КРУ НБУ)

населення на користь депозитів в іноземній валюті. В останній час іноземна валюта забезпечувала значний рівень доходів, що додатково впливало на поведінку фізичних осіб.

Строкові депозити переважають в структурі депозитів фізичних осіб регіону. На 01.10.2009 року вони складають 78,8%. У порівнянні з аналогічним періодом 2008 року зниження цього показника складає всього 1,2%. Тобто населення регіону, незважаючи на фінансово-економічну кризу, намагається зберегти строкові вклади. Але необхідно зауважити, що в цьому намаганні є значна частка і НБУ, який своїми діями не дав можливість вивести з банківської системи значну частину коштів у період найбільшої паніки, що охопила населення в різних регіонах країни, зокрема і в АР Крим.

Тенденції, що були характерні для депозитного ринку АР Крим у 2009 році, можуть у подальшому мати своє продовження або змінитися на більш позитивні чи більш негативні. Вважаємо, що в майбутньому слід розглядати не менш як три можливі тенденції: а) абсолютно позитивну; б) абсолютно негативну; в) більш-менш нейтральну.

Для кожної з названих перспектив розвитку депозитного ринку регіону є об'єктивні та суб'єктивні чинники. Так, для абсолютно позитивного сценарію розвитку депозитного ринку в АР Крим, можливо виділити наступні чинники (табл. 1).

Таблиця 1

Чинники позитивного розвитку депозитного ринку АР Крим у найближчому майбутньому*

Об'єктивні чинники		Суб'єктивні чинники	
Чинник	Вплив на депозитний ринок	Чинник	Вплив на депозитний ринок
1	2	3	4
1. Стабілізація економіки в регіоні	Підвищення можливості розподіляти кошти на споживання та накопичення	1. Збільшення позитивного настрою населення	Підвищується віра населення в економічний розвиток та фінансові інститути
2. Підвищення рівня доходів населення та юридичних осіб	Збільшення можливості для зберігання коштів на депозитних рахунках з метою їх накопичення для інвестування або придбання більш дорогих товарів чи послуг	2. Підвищення схильності до збереження з метою накопичення для придбання більш дорогих товарів	З'являється зацікавленість населення у відкритті нових депозитів у національній валюті, що укріплює гривну та стимулює як депозитний, так і кредитний ринок
3. Зменшення рівня інфляційних процесів	Депозитні відсотки забезпечують зростання доходів населення та підприємств	3. Підвищення рівня надійності банківських депозитів	Банки гарантують повне виконання договорів щодо різних видів депозитів
4. Укріплення гривні до іноземних валют	Підвищення зацікавленості в депозитах у національній валюті, зменшення депозитів в іноземній валюті	4. Розробка та впровадження банками нових депозитних програм	Появлення нових депозитних програм, які можуть зацікавити різні версти населення
5. Збільшення доходів Державного та місцевих бюджетів	Можливості підвищення рівня фінансування бюджетних установ та населення, що одержують доходи за рахунок бюджетів різного рівня	5. Підвищення ефективності банківської реклами	Позитивна динаміка банківської реклами, що підтверджується зростанням впливу на основну масу населення

1	2	3	4
6. Стабілізація політичної ситуації в країні	Підвищення ефективності економіки та фінансового, зокрема банківського сектору	6. Підвищення ефективності банківських менеджерів	Зростання якості праці банківського персоналу з населенням
7. Прийняття нових правових актів, що підвищують ефективність реального та фінансового секторів економіки	Забезпечує позитивний вплив на соціально-економічну ситуацію в країні та її регіонах, формує нові можливості для населення та юридичних осіб щодо накопичення коштів та їх використання для підвищення власного добробуту	7. Відсутність більш привабливих грошових інструментів на фінансовому ринку в регіоні для абсолютної частини населення та підприємств	Для більшої частини населення банківські депозити остаються найбільш ефективними та доступними грошовими інструментами, що дає змогу банкам акумулювати додаткові фінансові ресурси

* Складено автором статті

Абсолютно позитивна тенденція розвитку депозитного ринку в АР Крим можлива лише за умови суттєвого покращення ситуації в країні. Це можливо прогнозувати на більш далеку перспективу, але не раніше аніж повністю закінчиться фінансово-економічна криза і вітчизняні підприємства знову зможуть функціонувати в нормальному режимі. Отже абсолютно позитивний сценарій розвитку депозитного ринку регіону на близьку перспективу не може бути поширений. Цей сценарій відповідає більш далекому майбутньому.

Абсолютно негативну тенденцію стану депозитного ринку в АР Крим, можливо прогнозувати при суттєвому погіршенні фінансово-економічної ситуації в країні. За таких умов можуть діяти наступні чинники (табл. 2).

Таблиця 2

Чинники негативного впливу на розвиток депозитного ринку АР Крим у найближчому майбутньому *

Об'єктивні чинники		Суб'єктивні чинники	
Чинник	Вплив на депозитний ринок	Чинник	Вплив на депозитний ринок
1	2	3	4
1. Погіршення економічної ситуації в регіоні	Зменшення обсягів коштів, що можуть бути перерозподілені на споживання та накопичення. Можливий відтік коштів з депозитів	1. Зменшення позитивного настрою населення	Зменшується віра населення в економіку країни, в майбутнє держави, що негативно позначається у відношенні до основних фінансових інститутів
2. Зменшення рівня доходів населення та підприємств	Зменшення можливості для зберігання коштів на депозитних рахунках; безсумнівний відтік депозитів із банків	2. Зменшення схильності населення до збереження коштів	У більшості населення суттєво знижується схильність до накопичення через нестабільність ситуації та невпевненість в майбутньому
3. Збільшення інфляційних процесів	Знецінення доходів населення і юридичних осіб, що фактично гарантує відсутність зацікавленості в депозитах	3. Зменшення надійності банківських депозитів	Банки не гарантують своєчасно повернення депозитів через низьку ліквідність та правові припони, встановлені НБУ
4. Продовження знецінення гривні	Орієнтація на іноземну валюту, яка буде знаходитись по за банківській системі	4. Відсутність нових більш привабливих депозитних програм	Існуючі програми не можуть вже зацікавити населення та юридичних осіб, що не дає змогу збільшувати обсяги депозитів
5. Зменшення доходів та видатків Державного та місцевого бюджетів	Зменшення фінансування бюджетних установ, зменшення рівня доходів населення, що одержує доходи з бюджету, зниження обсягів коштів, що можуть бути направлені до банків	5. Зменшення ефективності банківської реклами через її не дійовість	Негативна динаміка банківської реклами внаслідок її невідповідності реаліям фінансово-економічної ситуації та рівню гарантій і безпеки банківських депозитів
6. Погіршення політичної ситуації в країні	Зростання політичної боротьби призводить до погіршення стану реального і фінансового секторів економіки, що зменшує обсяги депозитів	6. Не ефективність діяльності банківських менеджерів	Якість праці банківського персоналу погіршується через низьку їх кваліфікацію та психологічну не відповідність умовам праці

1	2	3	4
7. Прийняття нових правових актів, що погіршують можливості до накопичення	Забезпечує негативний вплив на соціально-економічну систему в країні та її регіонах, не дає змогу населенню та суб'єктам підприємництва здійснювати необхідне накопичення коштів через збільшення обсягів депозитів	7. Появлення більш привабливих грошових інструментів на фінансовому ринку регіону	Населення може дати перевагу іншим грошовим інструментам аніж банківським депозитам через їх вищу доходність, доступність, надійність, що може суттєво вплинути на відтік депозитів із банків

* Складено автором статті

Абсолютно негативна тенденція щодо депозитного ринку регіону не відповідає загальноекономічному сценарію розвитку країни та АР Крим. Дійсно, існують об'єктивні і суб'єктивні чинники, що можуть на деякий час погіршити існуючу ситуацію на депозитному ринку регіону. Проте немає об'єктивних чинників, які б підтверджували, що погіршення буде суттєвим і може значно відбитися на депозитному ринку АР Крим.

Вважаємо, що найбільшої уваги заслуговує третій сценарій близького майбутнього в депозитному ринку регіону (табл. 3).

Таблиця 3

Чинники, що формують нейтральну ситуацію на депозитному ринку АР Крим у найближчому майбутньому *

Об'єктивні чинники		Суб'єктивні чинники	
Чинник	Вплив на депозитний ринок	Чинник	Вплив на депозитний ринок
1. Незначна стабілізація в економіці регіону	Це не призведе до суттєвих змін у перерозподілі коштів на споживання та накопичення	1. Настрій населення на близьку перспективу може не змінитися	Звідси не може суттєво змінитися ситуація щодо рішення населення по відношенню до депозитних вкладів
2. Рівень доходів населення на період до 1 року суттєво не збільшиться	Можливості для зберігання коштів на депозитних рахунках суттєво не погіршаться, але й не будуть зростати. Звідси, можливі коливання обсягів депозитів як в ту, так і в іншу сторону	2. Схильність до зберігання коштів	У зв'язку із не змінною ситуацією в економіці схильність населення до збільшення або зменшення депозитів найближчим часом не відбудеться
3. Укріпленню гривні заважає відсутність значних обсягів іноземної валюти	Зацікавленість у депозитах в національній валюті буде коливатися відносно рівня зміни національної валюти до корзини іноземних валют.	3. Підвищення рівня надійності депозитів	Зміни в цьому напрямі практично не відбудуться внаслідок нестабільності банківської системи країни, великої заборгованості банків іноземним кредиторам, водночас і погіршення ситуації не буде
4. Низька забезпеченість бюджетів різного рівня зменшується державного і місцевих бюджетів	Внаслідок відсутності коштів в бюджетах різного рівня зменшується рівень фінансування бюджетних установ та скорочуються фінансові можливості населення, що одержує доходи з бюджету	4. Підвищення доходності банківських депозитів	Скоріше всього буде коливатися з поступовим зменшенням депозитних ставок
5. Відсутні реальні умови для політичної стабілізації	Це безпосереднє може вплинути на відтік депозитів із банківської системи через недовіру населення до держави та фінансово-економічних інститутів. Проте можливо, що населення перестане реагувати на політичні протистояння, що не змінне ситуацію на депозитному ринку	5. Підвищення ефективності банківської реклами та появи нових грошових інструментів	Реклама банківських депозитів стає більш агресивною, але її вплив поступово зменшується через підвищення недовіри населення до банківських інститутів. Нових більш доходних та надійних грошових інструментів на фінансовому ринку регіону скоріше не буде

* Складено автором статті

Таким чином, за нейтральним сценарієм можливо прогнозувати де якийсь коливання депозитного ринку без суттєвих змін як у позитивну, так і в негативну сторону.

ВИСНОВКИ

Виходячи з проведеного дослідження можливо зробити наступні висновки:

По-перше, у 2009 році депозитний ринок АР Крим зазнав постійних коливань внаслідок фінансово-економічної кризи, нестабільності банківської мережі регіону.

По-друге, у порівнянні з минулим 2008 роком депозити населення і юридичних осіб скоротилися, але поступово повертаються до сум, що були перед початком кризи.

По-третє, можливо розглядати три сценарію ситуації на депозитному ринку АР Крим, але найбільш точний той, що не передбачає суттєвих змін в обсягах депозитних вкладень як юридичних осіб, так і населення.

По-четверте, у подальших дослідженнях є необхідність оцінити можливі наслідки політичної та економічної нестабільності в країні та АР Крим.

ЛІТЕРАТУРА

1. Васюренко О. Ресурсний потенціал комерційного банку / О. Васюренко, І. Федосик // Банківська справа. — 2002. — №2. — С. 58-64.

2. Вожжов А.П. Формування ресурсів комерційних банків / А.П. Вожжов // Фінанси України. — 2003. — №1. — С. 116-130.

3. Дмитрієва О.А. Оптимізація депозитної діяльності комерційного банку / О.А. Дмитрієва // Фінанси України. — 2004. — №5. — С. 138-144.

4. Довгань Ж.М. Оптимізація ресурсної бази комерційного банку / Ж.М. Довгань // Фінанси України. — 2001. — №6. — С. 128-136.

5. Довгань Ж.М. Політика комерційного банку щодо мобілізації ресурсів / Ж.М. Довгань // Фінанси України. — 1999. — №12. — С. 103-109.

6. Землячов С.В. Ресурсна база комерційних банків та особливості її формування в Україні: монографія / С.В. Землячов. — Сімферополь: Національна академія природоохоронного та курортного будівництва, 2008. — 185 с.

7. Лобанова А.Л. Ресурсна політика банків України / А.Л. Лобанова // Фінанси України. — 2005. — №1. — С. 88-95.

8. Мещерякова А.А. Формування та використання ресурсної бази банків / А.А. Мещерякова // Фінанси України. — 2004. — №12. — С. 108-114.

9. Примостка Л. Управління активами і пасивами комерційного банку / Л.О. Примостка // Вісник Національного банку України. — 2001. — №2. — С. 39-44.